

конфліктів, містить норму, яка тією чи іншою мірою повторює вищезгадані положення ст.ст. 25, 97 і 108 III Конвенції. Питання щодо застосування смертної кари стосовно жінок-військовополонених в Конвенціях нічого не сказано. Проте, ніщо не може перешкодити державі, яка тримає в полоні, встановити для жінок менш сувору систему відбуття дисциплінарних покарань, ніж для чоловіків, і при цьому в сприятливіших умовах тримання в приміщеннях. Така відмінність за ознакою статі не вважається такою, що суперечить загально визнаному принципу міжнародного гуманітарного права, що забороняє будь-яку дискримінацію.

Що стосується обшуку військовополонених, то диференційоване поводження спеціально не згадується (ст. 8 III Конвенції), що призводить до проблеми реалізації на практиці. Проте, виходячи з очевидних міркувань безпеки, у момент захоплення військовополоненого необхідно негайно обшукати. В цих умовах не завжди можна знайти жінку для проведення обшуку, тоді як в умовах інтернування цивільних осіб, коли немає такого поспіху, це зробити можна.

Міжнародне гуманітарне право містить особливі положення, які передбачають різні ситуації, в яких можуть проявляти себе жінки. Ці положення мають в одних випадках загальний характер («без якої-небудь дискримінації через стать...»), в інших — більш конкретний (окремі приміщення для сну, окремі місця розміщення). Точна вказівка повинна підкреслити важливість застосування принципу, а не обмежити його дію. Диференційований підхід має забезпечуватись жінкам навіть у тих випадках, коли на нього немає конкретного посилання.

Будь-яка особа, в тому числі й жінка, яка приймала участь у воєнних діях, але не одержала статусу військовополоненого, повинна, користуватися перевагами, наданими положеннями IV Конвенції про захист цивільного населення під час війни, за винятком випадків, коли ця особа затримана як шпигун або диверсант (ст. 5 IV Женевської конвенції). З такими особами також необхідно потрібно поводитись гуманно, і вони повинні користуватися основними гарантіями, передбаченими в ст. 75 Додаткового протоколу.

Березнер В.В.

Національний університет «Одеська юридична академія»

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

На даному етапі можна відмітити три стрижневі нитки, пов'язані із проблемами міжнародного гуманітарного права. По-перше, Україна, використовуючи міжнародне право XXI ст., повинна в умовах глобалізації зайняти

гідне місце в майбутньому світоустрої, як велика європейська держава. По-друге, сучасне міжнародне право має як імперативні, так і диспозитивні інструментами вирішення глобальних проблем. По-третє, необхідно підвищити ефективність імплементації міжнародних договорів, особливо міжнародних міжвідомчих договорів.

Імперативні норми та принципи, відступ від яких є неможливим, дозволяють суб'єктам міжнародного права у своїх двосторонніх відносинах укладати міжнародні договори, прогресивно розбудовувати основні інститути сучасного міжнародного права. Багатобічні рамкові міжнародні договори зовсім не перешкоджають державам-учасникам розбудовувати їхні положення на двосторонній основі.

Глобалізація — частина історичного процесу, що має багатовікову історію, пов'язану з науково-технічним прогресом, з одного боку, і з об'єктивним процесом зближення міжнародного й внутрішньодержавного права — з іншого. Глобалізація — не пасивна, кимось запропонована модель розвитку сучасного світу, а об'єктивне явище. Не виходячи за межі загального процесу можливі різні варіанти різної поведінки в рамках міжнародного права.

У сучасному світі збільшується вплив міждержавних міжнародних організацій, кількість яких безупинно зростає, у зв'язку із чим на порядок денний знову постало питання про подальший розвиток правосуб'єктності міжнародних організацій, про комбінацію суверенітету й наднаціональності в міжнародних відносинах. У процесі глобалізації повинні зайняти гідне місце такі організації, як ООН та її спеціалізовані установи.

Недостатньо врегульовані в сучасному міжнародному праві й питання, пов'язані з використанням результатів науково-технічного прогресу, особливо, нанотехнологій. По-новому зараз постають проблеми міжнародно-правового регулювання в сферах екології, використання досягнень культури, різних видів міграції населення, освоєння космічного простору. Потребує своєчасного міжнародно-правового регулювання комплекс правових проблем, пов'язаних із глобальним поширенням мережі Інтернет.

Єдність всіх держав земної кулі вимагає попередження й припинення актів міжнародного тероризму. Глобалізація змушує людство усвідомити свою загальну відповідальність за зникнення багатьох видів тварин і рослин, виснаження енергетичних ресурсів, загострення проблем забезпечення продовольством, особливо в найбідніших країнах.

Що стосується питань підвищення ефективності міжнародних актів, корисною є розробка й прийняття типових (модельних) міжнародних актів у гуманітарній сфері, на основі яких могли б ухвалюватися відповідні закони на національному рівні. Такі закони могли б, наприклад, стосуватися заходів реалізації норм гуманітарного права. До речі, розробка модельних законів досить широко поширена в практиці співробітництва між країнами СНД. Розроблені Міжпарламентською Асамблеєю країн СНД модельні акти, що стосуються, наприклад, цивільного законодавства, законодавства в сфері

протидії тероризму зіграли позитивну роль у розробці відповідних законодавчих норм у країнах СНД.

Потрібне внесення уточнень у Женевські конвенції 1949 року. Наприклад, уточнення могли б стосуватися Держав-покровительок, тому що конвенції встановлюють, що вони будуть застосовуватися при сприянні й під контролем таких держав. Однак, на практиці, система Держав-покровительок виявилася неефективною. У конфліктах, що мали місце, Держави-покровительки призначалися вкрай рідко (Суец, Гоа, Бангладеш). Причини — самі різні, наприклад, труднощі визначення нейтральних держав, прийнятих для обох сторін; небажання однієї зі сторін визнати наявність збройного конфлікту; побоювання, що призначення Держави-покровительки буде тлумачитися як визнання супротивної сторони при ситуації, коли вона не визнана. Тому доцільно дати воюючим можливість замість Державо-покровительок відразу призначати інші структури, наприклад, гуманітарні організації.

Слід доповнити Женевську конвенцію про поводження з військовополоненими положенням про обмін військовополоненими. Необхідним є механізм і процедури обміну військовополоненими. Це суттєво збагатило б положення Конвенції.

Необхідним є укладання нових додаткових протоколів до Женевських конвенцій 1949 року, наприклад, з питань міжнародного контролю над дотриманням норм міжнародного гуманітарного права, методів і процедур запобігання збройних конфліктів як вираження глибинних інтересів народів у сфері затвердження культури сучасних міжнародних відносин.

Україна як продовжувач гуманістичних традицій захисту жертв війни й обмеження її жорстокостей могла б виступити ініціатором скликання нової міжнародної конференції по кодифікації норм міжнародного гуманітарного права.

Галацан Е.А.

Национальный университет «Одесская юридическая академия»

ЗАЩИТА ПРАВ ДЕТЕЙ В ПЕРИОД ВООРУЖЕННЫХ КОНФЛИКТОВ

В настоящее время все более актуальной становится проблема защиты прав детей в период вооруженных конфликтов, поскольку дети являются наиболее уязвимой категорией мирного населения.

В современном мире проблема защиты жертв войны не теряет своей актуальности. Вооруженные конфликты становятся все чаще поводом для использования новых видов вооружений, приносят всё больше потери и разрушения. Жертвами вооруженных конфликтов всё чаще и в большей степени становятся мирные жители, в особенности ними являются дети.